

Załącznik nr 9 do Regulaminu konkursów przedmiotowych,

stanowiącego załącznik do Zarządzenia Nr 67/2018 Warmińsko-Mazurskiego Kuratora Oświaty z dnia 25 września 2018 r.

JEZYK POLSKI

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z języka polskiego dla uczniów dotychczasowego gimnazjum

1. Etap szkolny konkursu z języka polskiego rozpoczyna się 13 listopada 2018 r. o godzinie 10.00 i trwa 90 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.
2. Etap wojewódzki konkursu z języka polskiego rozpoczyna się 7 lutego 2019 r. o godzinie 12.00 i trwa 90 minut. Przeprowadzany będzie w Elblągu, Ełku i Olsztynie. Ma formę pisemną.

Program merytoryczny konkursu z języka polskiego dla uczniów dotychczasowego gimnazjum

I. Cele konkursu

1. Inspirowanie do uzdolnień humanistycznych.
2. Pogłębienie zainteresowań literaturą i językiem ojczystym.
3. Rozwijanie kreatywności humanistycznej.
4. Wyłonienie talentów polonistycznych.
5. Promowanie uczniów uzdolnionych polonistycznie, ich nauczycieli i opiekunów.
6. Motywowanie nauczycieli do podejmowania różnorodnych działań w zakresie pracy z uczniem uzdolnionym polonistycznie.
7. Motywowanie szkół do rozpoznawania i rozwijania kompetencji polonistycznych uczniów.

II. Wymagania konkursu

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami z języka polskiego określonymi w podstawie programowej, opisanymi w „Części wstępnej podstawy programowej dla gimnazjum i liceum”, „Celach kształcenia – wymaganiach ogólnych”, „Treściach nauczania – wymaganiach szczegółowych” oraz „Zalecanych warunkach i sposobach realizacji” dla III etapu edukacji, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977) oraz wskazanymi wiadomościami i umiejętnościami poszerzającymi zapisy podstawy programowej z języka polskiego dla III etapu edukacji.

III. Zakres merytoryczny konkursu

Uczestnicy konkursu powinni, na poszczególnych etapach, wykazać się wiadomościami i umiejętnościami wskazanymi w Wymaganiach konkursu.

Etap szkolny konkursu

Uczestnicy konkursu powinni wykazać się wiadomościami i umiejętnościami wskazanymi w Wymaganiach konkursu.

Poszerzenie treści podstawy programowej na etapie szkolnym obejmuje następujące zagadnienia:

- porównywanie utworów literackich lub ich fragmentów (dostrzeganie cech wspólnych i różnic);
- odczytywanie treści alegorycznych i symbolicznych utworu.

Etap wojewódzki konkursu

Uczestnicy konkursu powinni wykazać się wiadomościami i umiejętnościami wskazanymi w Wymaganiach konkursu.

Poszerzenie treści podstawy programowej na etapie wojewódzkim obejmuje następujące zagadnienia:

- porównywanie utworów literackich lub ich fragmentów (dostrzeganie cech wspólnych i różnic);
- odczytywanie treści alegorycznych i symbolicznych utworu
- tworzenie interpretacji utworu literackiego lub jego fragmentu.
- tworzenie interpretacji porównawczej dwóch tekstów literackich lub ich fragmentów.

IV. Literatura dla ucznia i inne źródła informacji

1. Baluch A., Poezja współczesna w szkole podstawowej, Warszawa 1984.
2. Bańkowska E., Rozprawka – przygoda człowieka rozumnego, w: Na językoznawczych ścieżkach, red. Mikołajczuk A., Pawelec R., Warszawa 2007.
3. Chrzęstowska B., Wyślouch S., Poetyka stosowana, Warszawa 2001.
4. Chrzęstowska B., Lektura i poetyka, Warszawa 1987.
5. Drabek B., Stachowicz A., Zostań alfą i omegą z języka polskiego, Warszawa 2001.
6. Językowy obraz świata, red. Bartmiński J., Grzegorzczkowska R., Wrocław 1991.
7. Kaniewski J., Od czytania do pisania. Interpretacja tekstu literackiego w szkole średniej, Warszawa 2002.
8. Kłakówna Z. A., Steczko I., Wiatr K., Sztuka pisania klasy 1-3 gimnazjum, Kraków 2003.
9. Kołakowski L., Mini wykłady o maxi sprawach, Kraków 2009.
10. Kopaliński W. Słownik symboli, Warszawa 2016.
11. Wojtyszko M., Bromba i filozofia, Warszawa 2014.

V. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu polonistycznego

1. Znajomość tekstów zamieszczonych w **Literaturze ...** nie będzie sprawdzana na żadnym etapie postępowania konkursowego.
2. Celem zamieszczonych tekstów jest jedynie ukierunkowanie i wsparcie w jak najlepszym przygotowaniu się ucznia do zmagania konkursowych.
3. Uczestnik konkursu, biorący udział w eliminacjach na etapie wojewódzkim, zobowiązany jest do posiadania legitymacji szkolnej lub innego dokumentu potwierdzającego jego tożsamość (dokument z fotografią).
4. Zakazuje się w trakcie trwania obu etapów konkursu korzystania z telefonów komórkowych i innych elektronicznych nośników informacji.
5. Uczestnik, który w trakcie rozwiązywania zadań konkursowych będzie pracował niesamodzielnie, udzielał informacji innemu uczestnikowi konkursu lub złamie którykolwiek zapis regulaminu, zostanie zdyskwalifikowany. Decyzję o tym podejmuje przewodniczący wojewódzkiej komisji konkursowej niezwłocznie po otrzymaniu informacji od przewodniczącego zespołu nadzorującego. O swojej decyzji przewodniczący wojewódzkiej komisji konkursowej informuje w formie ustnej (rozmowa telefoniczna) dyrektora szkoły, do której uczęszcza uczeń, w ciągu 3 dni od zaistniałej sytuacji. Decyzja przewodniczącego wojewódzkiej komisji konkursowej jest ostateczna.

JEZYK NIEMIECKI

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z języka niemieckiego dla uczniów dotychczasowego gimnazjum

1. Etap szkolny konkursu z języka niemieckiego rozpoczyna się 15 listopada 2018 r. o godzinie 10.00 i trwa 60 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.
2. Etap wojewódzki konkursu z języka niemieckiego rozpoczyna się 11 lutego 2019 r. o godzinie 12.30 i trwa 90 minut. Przeprowadzany będzie w Elblągu, Ełku i Olsztynie. Ma formę pisemną.

Program merytoryczny konkursu z języka niemieckiego dla uczniów dotychczasowego gimnazjum

I. Cele konkursu

1. Kształcenie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy z języka niemieckiego.
2. Motywowanie uczniów do pogłębiania umiejętności językowych.
3. Promowanie osiągnięć uczniów.
4. Rozwijanie postawy tolerancji i otwartości wobec innych krajów, ich tradycji i języków.
5. Popularyzacja języka niemieckiego, historii i kultury krajów niemieckiego obszaru językowego.

II. Wymagania konkursu

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w Celach kształcenia – wymaganiach ogólnych oraz Treściach nauczania - wymaganiach szczegółowych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej języka obcego nowożytnego na III etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977) na poziomie III.1.

III. Zakres merytoryczny konkursu

Uczestnicy konkursu powinni wykazać się wiadomościami i umiejętnościami obejmującymi wskazane treści Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej języków obcych na III etapie edukacyjnym (poziom III.1), zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977) oraz wskazanymi wiadomościami i umiejętnościami poszerzającymi zapisy podstawy programowej z języka obcego nowożytnego dla III etapu edukacyjnego.

Etap szkolny konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi wybrane treści podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej języków obcych na III etapie edukacyjnym. Arkusz konkursowy zawiera zadania zamknięte i otwarte (np. wybór wielokrotny, dobieranie, uzupełnianie luk).

Zakres merytoryczny dotyczy tematów wymienionych w podstawie programowej i obejmuje:

- znajomość funkcji językowych -reagowanie na wypowiedzi adekwatnie do sytuacji komunikacyjnych, np. uzyskiwanie i przekazywanie informacji i wyjaśnień, proponowanie, przyjmowanie i odrzucanie propozycji; przekazywanie w języku niemieckim informacji sformułowanych w języku polskim,

- rozumienie tekstów pisanych, np. określanie głównej myśli poszczególnych części tekstu, wyszukiwanie w tekście określonych informacji, określanie kontekstu wypowiedzi, układanie informacji w określonym porządku,
- znajomość środków językowych (leksykalnych, gramatycznych i ortograficznych).

Wymagana jest znajomość podstawowych struktur gramatycznych zawartych w *Informatorze o egzaminie gimnazjalnym od roku szkolnego 2011/2012* w zakresie języka niemieckiego.

Poszerzenie treści podstawy programowej na etapie szkolnym dotyczy posługiwania się większym zasobem środków językowych oraz rozumienia nie tylko słownictwa i struktur o wysokim stopniu popularności, lecz także słownictwa swoistego dla danego tematu i adekwatnych struktur.

Etap wojewódzki konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi całość treści podstawy programowej na III etapie edukacyjnym. Arkusz konkursowy zawiera zadania zamknięte i otwarte (np. wybór wielokrotny, dobieranie, uzupełnianie luk, transformacja, parafraza, tłumaczenie fragmentów zdań sformułowanych w języku polskim na język niemiecki, formułowanie wypowiedzi w języku niemieckim).

Zakres merytoryczny dotyczy tematów wymienionych w podstawie programowej i obejmuje:

- znajomość środków językowych (leksykalnych, gramatycznych i ortograficznych),
- rozumienie tekstów pisanych, np. rozpoznawanie związków pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu, układanie informacji w określonym porządku,
- wypowiedź pisemną – napisanie tekstu użytkowego (np. listu prywatnego, wiadomości, e-maila) z elementami opisu, relacjonowania, zaproszenia, wyrażania i uzasadniania opinii i uczuć zgodnie ze szczegółowymi wskazówkami podanymi w poleceniu.

Wymagana jest znajomość struktur gramatycznych zawartych w *Informatorze o egzaminie gimnazjalnym od roku szkolnego 2011/2012* w zakresie języka niemieckiego.

W tekstach na rozumienie tekstów pisanych mogą wystąpić środki gramatyczne spoza wymienionej listy. Znajomość takich środków nie będzie jednak warunkowała poprawnego rozwiązania zadań konkursowych.

Poszerzenie treści podstawy programowej na etapie wojewódzkim dotyczy posługiwania się większym zasobem środków językowych i stosowania precyzyjnych sformułowań adekwatnych do określonych sytuacji oraz opanowania szerszego zakresu umiejętności. Zwiększenie wymagań przejawia się w typach i stopniu trudności tekstów do czytania, skomplikowaniu struktur leksykalno – gramatycznych oraz złożoności sytuacji komunikacyjnych.

IV. Literatura dla ucznia i inne źródła informacji

1. Podręczniki i repetytoria do nauki języka niemieckiego dopuszczone do użytku szkolnego przez MEN oraz wszelkie publikacje zgodne z poziomem określonym w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie języka obcego nowożytnego dla gimnazjum.
2. Strony internetowe i czasopisma niemieckojęzyczne przeznaczone dla młodzieży uczącej się języka niemieckiego jako języka obcego.

Przykładowe publikacje:

1. Kin D., Ostrowska-Polak M., Alisch A., Szurmant J., Repetytorium gimnazjalne z języka niemieckiego, Wydawnictwo Pearson, Warszawa 2015.
2. Fulara-Potoczny K., Repetytorium gimnazjalisty - język niemiecki – 2017, Wydawnictwo Greg, Kraków 2016.
3. Jarząbek A. D., Koper D., Gimnazjalne ABC. Egzamin z języka niemieckiego. Podręcznik. Zakres podstawowy i rozszerzony (z CD audio), WSiP, Warszawa 2015.
4. Tkaczyk K., Grammatik für dich! Gramatyka języka niemieckiego. Repetytorium z ćwiczeniami. Klasy 1-3 (z CD-ROM-em), WSiP, Warszawa 2015.

V. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu z języka niemieckiego

1. Na eliminacje wojewódzkie należy zgłosić się 30 minut przed wyznaczoną godziną konkursu; uczestnicy powinni mieć przy sobie legitymację szkolną.
2. Podczas konkursu nie wolno używać urządzeń telekomunikacyjnych, słowników i innych pomocy naukowych. W przypadku posiadania tych przedmiotów należy je odłożyć w miejscu wskazanym przez członka komisji.
3. Uczestnik konkursu samodzielnie rozwiązuje test, nie porozumiewa się z innymi uczestnikami i nie zakłóca przebiegu konkursu.
4. Rozwiązując test należy korzystać wyłącznie z przyborów do pisania: pióra lub długopisu. Nie wolno używać korektorów - w razie konieczności dozwolone jest przekreślenie błędnej odpowiedzi i napisanie poprawnej.
5. W przypadku naruszenia przez ucznia zasad regulaminu konkursu przewodniczący przerywa jego pracę i nakazuje opuszczenie sali.

JEZYK ANGIELSKI

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z języka angielskiego dla uczniów dotychczasowego gimnazjum

1. Etap szkolny konkursu z języka angielskiego rozpoczyna się 19 listopada 2018 r. o godzinie 10.00 i trwa 60 minut. Ma formę pisemną. Arkusze (materiały) konkursowe zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.
2. Etap wojewódzki konkursu z języka angielskiego rozpoczyna się 14 lutego 2019 r. o godzinie 12.00 i trwa 75 minut. Przeprowadzany będzie w Elblągu, Ełku i Olsztynie. Ma formę pisemną.

Program merytoryczny konkursu z języka angielskiego dla uczniów dotychczasowego gimnazjum

I. Cele konkursu

1. Promowanie wśród uczniów odpowiedzialności za proces samodzielnego uczenia się.
2. Motywowanie uczniów do pogłębiania i rozwijania umiejętności językowych.
3. Stworzenie uczniom możliwości sprawdzenia swojej wiedzy we współzawodnictwie z innymi uczniami.
4. Wspieranie i rozwijanie uzdolnień językowych uczniów oraz zainteresowania kulturą i historią krajów angielskojęzycznych.
5. Popularyzacja wiedzy dotyczącej życia codziennego w krajach angielskiego obszaru językowego.
6. Kształtowanie postaw tolerancji wobec innych krajów, kultur, języków.

II. Wymagania konkursu

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w celach kształcenia – wymaganiach ogólnych podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu język angielski na III etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977).

Ponadto uczeń powinien posiadać umiejętności w zakresie:

- znajomości środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych i fonetycznych)

- rozumienia ze słuchu wypowiedzi i reakcji adekwatnej do rodzaju tej wypowiedzi
- przetwarzania tekstu (parafraza, transformacje)
- samooceny (poprawianie błędów, robienie notatek, zapamiętywanie informacji)
- stosowania strategii komunikacyjnych i kompensacyjnych
- doskonalenia świadomości językowej

III. Zakres merytoryczny konkursu

Uczestnicy konkursu powinni, na poszczególnych etapach, wykazać się wiadomościami i umiejętnościami obejmującymi wskazane treści Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu język angielski na III etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 30 sierpnia 2012 r. poz. 977) oraz wskazanymi wiadomościami i umiejętnościami poszerzającymi treści podstawy programowej.

Etap szkolny i wojewódzki konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi wybrane treści podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu język angielski na III etapie edukacyjnym **poszerzone i pogłębione**.

Uczestnicy wykazują się rozumieniem tekstu czytanego oraz słuchanego, znajomością środków leksykalno-gramatycznych, funkcji językowych, wyrażeń idiomatycznych oraz umiejętnością ich zrozumienia i zastosowania w zakresie poniższych tematów.

Zakres merytoryczny – przykładowe zagadnienia leksykalne:

1. Człowiek: wygląd, charakter, emocje, zainteresowania
2. Dom: lokalizacja, typ budynku, nazwy pomieszczeń i sprzętów
3. Szkoła: nazwy przedmiotów, życie szkolne
4. Praca: nazwy zawodów, czynności wynikające z ich wykonywania, miejsca pracy
5. Życie rodzinne i towarzyskie: okresy życia, członkowie rodziny, święta i wydarzenia rodzinne
6. Żywnienie: nazwy produktów spożywczych, posiłków, sposoby ich przygotowywania
7. Zakupy i usługi: rodzaje sklepów, nazwy towarów w nich sprzedawanych, nazwy usług, reklama
8. Podróżowanie: środki transportu, orientacja w terenie, zwiedzanie, rodzaje wycieczek, wyjazdów, zakwaterowania
9. Kultura: dziedziny sztuki, twórcy i ich dzieła, media
10. Sport: nazwy dyscyplin, sprzętu sportowego, imprezy sportowe, nazwy miejsc do uprawiania i trenowania
11. Zdrowie: części ciała, nazwy chorób, samopoczucie, objawy, sposoby leczenia
12. Nauka i technika: odkrycia naukowe, wynalazki, obsługa urządzeń, nowoczesne technologie
13. Świat przyrody: pogoda, rośliny zwierzęta, krajobraz, zagrożenia dla środowiska
14. Życie społeczne: problemy społeczne, przestępczość, bezrobocie, terroryzm, konflikty międzynarodowe
15. Wiedza o historii i kulturze angielskiego obszaru językowego : najważniejsze historyczne wydarzenia, sławni ludzie, życie codzienne, tradycje i zwyczaje

Zakres merytoryczny – przykładowe zagadnienia gramatyczne:

1. Czasy gramatyczne
2. Formy czasownika: gerund, infinitive, bare infinitive, czasowniki modalne i posiłkowe, złożone (prasal verbs)

3. Strona bierna
4. Okresy warunkowe (w tym mieszane)
5. Mowa zależna (rozkazy, twierdzenia, pytania)
6. Stopniowanie przymiotników i przysłówków
7. Przedimek określony i nieokreślony oraz zerowy
8. Zaimki osobowe, dzierżawcze zwrotne, względne wskazujące
9. Liczba mnoga rzeczowników, rzeczowniki policzalne i niepoliczalne
10. Przyimki: miejsca, czasu, przyczyny, sposobu

IV. Proponowana literatura dla ucznia i inne źródła informacji

- Podręczniki do języka angielskiego dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego przeznaczone do kształcenia ogólnego, uwzględniające podstawę programową kształcenia ogólnego w gimnazjum, w tym repetytoria gimnazjalne.
- Przykładowe pozycje z zakresu gramatyczno-leksykalnego:

1. Vince M., Macmillan English Grammar in Context (Intermediate), Macmillan
  2. Vince M., Intermediate Language Practice, Macmillan
  3. Vince M., First Certificate Language Practice, Macmillan
  4. Murphy R., English Grammar in Use, Cambridge University Press
  5. Mann M., Taylore-Knowles S., Destination B1, Macmillan,
  6. Mann M., Taylore-Knowles S., Destination B2, Macmillan
  7. McCarthy M., O'Dell F., English Vocabulary in Use Intermediate, Cambridge University Press
  8. McCarthy M., O'Dell F., English Vocabulary in Use Upper-Intermediate, Cambridge University Press
  9. McCarthy M., O'Dell F., English Phrasal Verbs in Use, Cambridge University Press
  10. Watcyn-Jones P., Test Your Vocabulary 1-4, Penguin Books
- Przykładowe pozycje z zakresu wiedzy o krajach anglojęzycznych:

1. Escott J., *England*, Oxford University Press
2. Flinders S., *Scotland*, Oxford University Press
3. Sheerin S., *Spotlight on Britain*, Oxford University Press
4. Baxter A., *The USA*, Oxford University Press
5. Falk R., *Spotlight on the USA*, Oxford University Press
6. Maguire J., *Seasons and Celebrations*, Oxford University Press
7. McDowall, D. *An Illustrated History of Britain*, Longman
8. O'Callaghan, B. *An Illustrated History of the USA*, Longman

Wykaz literatury należy traktować jako element wspomagający w przygotowaniach do konkursu, a nie doraźne źródło zagadnień konkursowych.

V. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu z języka angielskiego

Uczestnicy rozwiązują test złożony z kilku typów zadań, np. dobieranie, test luk, zadania typu prawda/fałsz, test wyboru, itp. sprawdzające sprawności językowe, znajomość środków leksykalno-gramatycznych oraz wiedzę o krajach angielskiego obszaru językowego.

I etap (szkolny): test gramatyczno-leksykalny z elementami wiedzy o kulturze, historii oraz elementów życia codziennego krajów angielskiego obszaru językowego; zadania sprawdzające rozumienie tekstu czytanego, zadania komunikacyjne.

II etap (wojewódzki): test gramatyczno-leksykalny z elementami wiedzy o kulturze, historii oraz elementów życia codziennego krajów angielskiego obszaru językowego; zadania sprawdzające rozumienie tekstu czytanego, zadania komunikacyjne, zadania na rozumienie tekstu słuchanego.

ORGANIZACJA KONKURSU

1. Wpuszczanie zdających do sal rozpocznie się 30 min przed wyznaczoną godziną konkursu. Uczestnicy powinni przybyć na miejsce odpowiednio wcześniej.
2. Osoby, które spóźnią się na konkurs nie będą wpuszczone na salę.
3. Uczestnicy zobowiązani są mieć przy sobie legitymację szkolną.
4. Na etapie wojewódzkim uczestnik wchodząc na salę otrzymuje kartę kodową. Po otrzymaniu arkusza konkursowego uczeń wpisuje na nim swój kod. Karty kodowe są następnie zbierane przez członków komisji.
5. Podczas konkursu uczniowie korzystają wyłącznie z pióra lub długopisu z niebieskim wkładem.
6. Uczestnik zobowiązany jest wypełnić rubryki znajdujące się na pierwszej stronie arkusza konkursowego wielkimi literami.
7. Sprawdzane będą tylko odpowiedzi naniesione na kartę odpowiedzi (answer sheet).
8. Uczestnika obowiązuje zakaz używania sprzętu elektronicznego i urządzeń telekomunikacyjnych (nie mogą być one wniesione na salę – należy je zostawić u rodziców lub opiekunów) oraz zakaz używania niedozwolonych materiałów lub ściągania. Niezastosowanie się do zakazów oraz złamanie regulaminu konkursu będzie skutkowało wyproszeniem z sali i dyskwalifikacją uczestnika.
9. W trakcie konkursu uczestnik nie powinien:
  - opuszczać sali (w wyjątkowych sytuacjach należy uzyskać zgodę przewodniczącego),
  - przemieszczać się po sali,
  - porozumiewać się z innymi,
  - wypowiadać na głos uwagi i komentarze.
10. Uczestnicy, którzy wcześniej skończą pisanie pozostają na sali do końca trwania konkursu.

JEZYK FRANCUSKI

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z języka francuskiego dla uczniów dotychczasowego gimnazjum

1. Etap szkolny konkursu z języka francuskiego rozpoczyna się 27 listopada 2018 r. o godzinie 11.00 i trwa 60 minut. Ma formę pisemną zawierającą część leksykalno-gramatyczną i rozumienie tekstu czytanego. Arkusze konkursowe zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 9.00.
2. Etap wojewódzki konkursu z języka francuskiego rozpoczyna się 12 lutego 2019 r. o godzinie 11.00 i trwa 90 minut. Przeprowadzany będzie w Olsztynie. Ma formę pisemną zawierającą rozumienie tekstu słuchanego, część leksykalno-gramatyczną, kulturową, rozumienie tekstu czytanego oraz wypowiedź pisemną.

Program merytoryczny konkursu z języka francuskiego dla uczniów dotychczasowego gimnazjum

I. Cele konkursu

1. Rozwijanie zainteresowań i motywowanie uczniów gimnazjum do uczenia się oraz wspieranie ich uzdolnień językowych.

2. Popularyzacja języka francuskiego kultury krajów frankofońskich wśród uczniów gimnazjów województwa warmińsko-mazurskiego.
3. Promowanie uczniów gimnazjum szczególnie zainteresowanych językiem francuskim.

II. Wymagania konkursu

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w Celach kształcenia – wymaganiach ogólnych i szczegółowych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej języka obcego nowożytnego na III etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977) na poziomie III.1.

III. Zakres merytoryczny konkursu

Uczestnicy konkursu powinni, na poszczególnych etapach, wykazać się wiadomościami i umiejętnościami obejmującymi wskazane treści Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej języków obcych nowożytnych na III etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977) oraz wskazanymi wiadomościami i umiejętnościami poszerzającymi treści podstawy programowej, obejmującymi tematykę, sytuacje, intencje językowe i materiał leksykalno-gramatyczny określony w programach nauczania przewidzianych dla gimnazjów.

Etap szkolny konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi wybrane treści podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej języków obcych na III etapie edukacyjnym. Zakres merytoryczny dotyczy znajomości odpowiedniego zasobu środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) umożliwiających rozumienie, tworzenie i przetwarzanie krótkich wypowiedzi pisemnych i ustnych oraz reagowanie na wypowiedzi w zakresie tematów wymienionych w obowiązującej podstawie programowej.

Etap wojewódzki konkursu

Na etapie wojewódzkim konkursu uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi całość treści podstawy programowej na III etapie edukacyjnym. Zakres merytoryczny dotyczy znajomości odpowiedniego zasobu środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych) umożliwiających rozumienie, tworzenie i przetwarzanie wypowiedzi pisemnych i ustnych oraz reagowanie na wypowiedzi w zakresie tematów wymienionych w obowiązującej podstawie programowej.

IV. Literatura dla ucznia i inne źródła informacji

1. Podręczniki i repetytoria do nauki języka francuskiego dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego przeznaczone do kształcenia ogólnego, uwzględniające podstawę programową kształcenia ogólnego w gimnazjum.
2. Czasopisma i inne pozycje wydawnictw polskich i zagranicznych, np. Hachette, Didier, CLE International na poziomie „débutant”, A1, A2.

V. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu

1. Uczeń przystępujący do poszczególnych etapów konkursu zobowiązany jest do posiadania ważnej legitymacji szkolnej.
2. W trakcie rozwiązywania testu uczeń nie może korzystać z żadnych pomocy naukowych (słowników, innych niedozwolonych materiałów) oraz środków łączności, w tym telefonów komórkowych.

3. Podczas trwania konkursu uczeń pracuje samodzielnie, zachowuje spokój i nie zakłóca w żaden inny sposób przebiegu konkursu, nie opuszcza wyznaczonego mu w sali miejsca, nie porozumiewa się z innymi uczestnikami, nie wypowiada uwag i komentarzy, nie zadaje pytań dotyczących zadań konkursowych.
4. W szczególnych wypadkach uczeń może opuścić salę, w której rozwiązuje test konkursowy, w każdym razie po poinformowaniu komisji konkursowej o swoim zamiarze i uzyskaniu zgody przewodniczącego zespołu nadzorującego i oddaniu mu pracy konkursowej.
5. W sytuacji stwierdzenia przez komisję naruszenia przez ucznia regulaminu konkursu przewodniczący komisji przerywa jego pracę i nakazuje opuszczenie sali, co odnotowuje w protokole przeprowadzania konkursu. Praca tego ucznia nie podlega ocenie.

JEZYK ROSYJSKI

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z języka rosyjskiego dla uczniów dotychczasowego gimnazjum

1. Etap szkolny konkursu z języka rosyjskiego rozpoczyna się 28 listopada 2018 r. o godzinie 10.00 i trwa 90 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.
2. Etap wojewódzki konkursu z języka rosyjskiego rozpoczyna się 21 lutego 2019 r. o godzinie 12.00 i trwa 120 minut. Przeprowadzany będzie w Ełku i Olsztynie. Ma formę pisemną.

Program merytoryczny konkursu z języka rosyjskiego dla uczniów dotychczasowego gimnazjum

I. Cele konkursu

1. Kształcenie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy z języka rosyjskiego.
2. Rozwijanie ciekawości poznawczej, wyobraźni językowej, kompetencji lingwistycznych i rozszerzanie wiedzy na temat kultury krajów rosyjskiego obszaru językowego.
3. Wdrażanie uczniów do biegłego posługiwania się językiem rosyjskim.
4. Kształcenie umiejętności krytycznego myślenia oraz wykorzystania wiedzy i umiejętności językowych w praktyce.
5. Rozbudzanie motywacji uczniów do dalszego uczenia się języka rosyjskiego.

II. Wymagania konkursu

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w Celach kształcenia – wymaganiach ogólnych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu język rosyjski na III etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977).

Ponadto uczeń powinien posiadać umiejętności w zakresie:

- integracji treści lingwistycznych zawartych w podstawie programowej III etapu edukacyjnego;
- biegłego wykorzystywania wiedzy i umiejętności w zakresie podstawowych kompetencji językowych;
- stosowania zdobytych umiejętności i wiedzy w działaniach praktycznych;
- twórczego rozwiązywania problemów, z zastosowaniem posiadanej wiedzy lingwistycznej.

III. Zakres merytoryczny konkursu

Uczestnicy konkursu powinni, na poszczególnych etapach, wykazać się wiadomościami i umiejętnościami obejmującymi wskazane treści Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu język rosyjski na III etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977) oraz wskazanymi wiadomościami i umiejętnościami poszerzającymi treści podstawy programowej, jak również dostrzeganiem i rozumieniem powiązań lingwistycznych.

Etap szkolny konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi wybrane treści podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu język rosyjski na III etapie edukacyjnym. Zakres merytoryczny dotyczy treści nauczania następujących działów tematycznych podstawy programowej:

1. Człowiek – np. dane personalne, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, uczucia i emocje, zainteresowania;
2. Dom – np. jego położenie, pomieszczenia i ich wyposażenie;
3. Życie rodzinne i towarzyskie – np. członkowie rodziny, koledzy, przyjaciele, znajomi, czynności życia codziennego, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości;
4. Szkoła – np. przedmioty nauczania, życie szkoły;
5. Praca – np. popularne zawody i czynności z nimi związane, miejsce pracy;
6. Zakupy i usługi – np. rodzaje sklepów, towary, kupowanie, korzystanie z usług;
7. Podróżowanie i turystyka – np. wycieczki, zwiedzanie, środki transportu;
8. Środki masowego przekazu, telewizja, Internet, prasa, radio;
9. Zdrowie – np. higieniczny tryb życia – uprawianie sportu, samopoczucie, choroby i ich leczenie;

Materiał gramatyczny:

1. Czasownik: czas teraźniejszy, przeszły, przyszły prosty i złożony, koniugacje, tryb rozkazujący, czasowniki dokonane i niedokonane, czasowniki zwrotne - formy regularne czasownika (czasowniki podstawowe).
2. Rzeczownik: formy gramatyczne, deklinacje rzeczownika .
3. Przymiotnik: deklinacje przymiotnika, stopień wyższy i najwyższy, przymiotnik z rzeczownikami i liczebnikami.
4. Zaimki: osobowe – odmiana, wskazujące, pytające, dzierżawcze, zwrotne.
5. Liczebniki: (zgodnie z programem nauczania).
6. Przysłówek: miejsca, kierunku i czasu;
7. Przyimek (zgodnie z programem nauczania).
8. Składnia: zdania proste (nierozwinięte i rozwinięte) i złożone; zdania twierdzące, przeczące i pytające.

Poszerzenie treści podstawy programowej na etapie szkolnym obejmuje następujące zagadnienia:

- Rosja - wybrane informacje o kraju i ludziach (główne miasta, najslawniejsze obiekty i zabytki Moskwy oraz Sankt - Petersburga, najpopularniejsze święta).
- czasowniki o odmiennym niż w języku polskim rządzie, pozostałe nieregularne formy czasowników.

Etap wojewódzki konkursu

Na etapie wojewódzkim konkursu uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi całość treści podstawy programowej na III etapie edukacyjnym.

Poszerzenie treści podstawy programowej na etapie wojewódzkim obejmuje następujące zagadnienia:

- Rosja - wybrane informacje o kraju i ludziach (Syberia, Bajkał, Daleki Wschód, wybrane pozycje z rosyjskiej literatury, muzyki i sztuki);
- imiesłów przymiotnikowy i przysłówkowy.

IV. Literatura dla ucznia i inne źródła informacji

I. Wybrane podręczniki do języka rosyjskiego dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego przeznaczone do kształcenia gimnazjalnego, uwzględniające podstawę programową kształcenia ogólnego w gimnazjum:

1. Elizaweta Chamrajewa, Elza Iwanowa, Renata Broniarz, *Времена*. Język rosyjski. Podręcznik do gimnazjum. Część 1, 2, 3. Wyd.: WSiP.
2. Jolanta Chmielewska, Katarzyna Grabarczyk, Marzanna Szacherka, *Прогулка*. Podręcznik. Gimnazjum. Część 1, 2, 3. Wyd.: Juka-91.
3. Beata Gawęcka-Ajchel, *Зво*. Język rosyjski. Podręcznik do gimnazjum. Część 1, 2, 3. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne S.A.
4. Barbara Chlebda, Irena Danecka, *Всё посто!*. Podręcznik do nauki języka rosyjskiego. Część 1, 2, 3. Wydawnictwo Szkolne PWN.

II. Wybrane materiały uzupełniające:

1. Maria Cieplicka, Danuta Torzewska, *Русский язык*. Kompendium tematyczno-leksykalne. Część 1, 2. Wydawnictwo WAGROS.

V. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu języka rosyjskiego

1. Na konkursie języka rosyjskiego uczniowie korzystają wyłącznie z przyborów do pisania: pióra lub długopisu.
2. Podczas konkursu nie wolno używać słowników oraz żadnych urządzeń telekomunikacyjnych.

GEOGRAFIA

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z geografii dla uczniów dotychczasowego gimnazjum

1. Etap szkolny konkursu z geografii rozpoczyna się 21 listopada 2018 r. o godzinie 10.00 i trwa 60 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.
2. Etap wojewódzki konkursu z geografii rozpoczyna się 19 lutego 2019 r. o godzinie 13.00 i trwa 90 minut. Przeprowadzany będzie w Elblągu, Ełku i Olsztynie. Ma formę pisemną.

Program merytoryczny konkursu z geografii dla uczniów dotychczasowego gimnazjum

I. Cele konkursu

1. Popularyzacja wiedzy geograficznej.
2. Rozbudzanie i rozszerzanie zainteresowań geografiami.
3. Kształtowanie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji, w tym szczególnie z podstawowego źródła informacji geograficznej, jakim jest mapa.
4. Kształtowanie umiejętności czytania, interpretowania, posługiwania się mapą.
5. Poszerzanie wiedzy o własnym regionie, kraju, kontynentach, świecie.
6. Promowanie uczniów o szczególnych zainteresowaniach i wiedzy z geografii.
7. Stworzenie uczniom warunków do wykazania się swoją wiedzą, zainteresowaniami.

II. Wymagania konkursu

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w Celach kształcenia – wymaganiach ogólnych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu geografia na III etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977).

Ponadto uczeń powinien posiadać umiejętności w zakresie:

- integracji treści geograficznych zawartych w podstawie programowej III etapu edukacyjnego;
- logicznego myślenia, kojarzenia faktów, wyciągania wniosków;
- dostrzegania prawidłowości zjawisk i procesów;
- korzystania z różnych źródeł informacji;
- interpretowania, analizowania, wnioskowania z faktów i danych przedstawionych w różnych formach, np.: tabel, wykresów, map, diagramów, ilustracji;
- dokonywania obliczeń, np. wysokości Słońca nad horyzontem w czasie górowania, czasu miejscowego, strefowego, spadku rzeki, przyrostu naturalnego i rzeczywistego;
- posługiwania się skalą mapy;
- określania położenia geograficznego i matematyczno-geograficznego,
- posługiwania się mapą, np.: do opisu zjawisk, rzeźby terenu na podstawie rysunku poziomicowego i mapy topograficznej, do lokalizacji obiektów, odczytywania wysokości;
- sporządzania i analizowania wykresów, diagramów;
- wyjaśniania przyczyn i skutków występowania zjawisk przyrodniczych i problemów społeczno-ekonomiczno-politycznych;
- interpretowania i wyjaśniania interakcji między elementami środowiska przyrodniczego (atmosfery, litosfery, pedosfery, biosfery i hydrosfery).

III. Zakres merytoryczny konkursu

Uczestnicy konkursu powinni, na poszczególnych etapach, wykazać się wiadomościami i umiejętnościami obejmującymi wskazane treści Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu geografia na III etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977) oraz wskazanymi wiadomościami i umiejętnościami poszerzającymi treści podstawy programowej, jak również dostrzeganiem i rozumieniem powiązań geograficznych, zastosowanie tych zależności do rozwiązywania problemów.

Etap szkolny konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi wybrane treści podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu geografia na III etapie edukacyjnym. Zakres merytoryczny dotyczy treści nauczania następujących działów tematycznych Podstawy programowej:

1. Obraz Ziemi
  - współrzędne geograficzne
  - obraz Ziemi na mapie
  - przedstawianie zjawisk na mapie
  - skala mapy
  - rodzaje map i ich wykorzystanie
2. Miejsce Ziemi we Wszechświecie

- kształt i wymiary Ziemi
  - Ziemia w Układzie Słonecznym
  - ruchy Ziemi i ich wpływ na życie człowieka
  - rachuba czasu
3. Sfery powłoki ziemskiej i ich współzależności
    - pogoda i jej elementy
    - klimat i czynniki klimatotwórcze, czytanie klimatogramów
    - strefy klimatyczne na Ziemi
    - wody powierzchniowe i podziemne
    - właściwości fizyczne i chemiczne mórz i oceanów, ruchy wody morskiej
    - procesy endogeniczne (wulkanizm, trzęsienia ziemi, ruchy górotwórcze) na świecie
    - procesy egzogeniczne (działalność wiatru, rzek, lodowców, procesy krasowe i rzeźbotwórcza działalność morza) na świecie
    - ukształtowanie powierzchni Ziemi
    - procesy glebotwórcze, typy gleb na świecie
  4. Przemiany demograficzne i procesy urbanizacyjne na świecie
    - liczba ludności i jej zmiany
    - zróżnicowanie demograficzne społeczeństw
    - rozmieszczenie ludności, gęstość zaludnienia
    - odmiany ludności, zróżnicowanie językowe i religijne
    - formy urbanizacyjne na świecie
    - wielkie miasta świata, typy zespołów miejskich
    - problemy wielkich miast
  5. gospodarka na poszczególnych kontynentach
    - obszary występowania surowców energetycznych
    - przemysł energetyczny
    - przemysł wysokich technologii
    - czynniki rozwoju rolnictwa
    - główne rejony upraw roślin zbożowych i przemysłowych na kontynentach
    - rola transportu w gospodarce państw
    - obiekty turystyczne w wybranych państwach
  6. Globalne problemy
    - dysproporcje w rozwoju społeczno-ekonomicznym państw
    - problemy żywienia
    - konflikty zbrojne
  7. Relacje człowiek-środowisko
    - oddziaływanie człowieka na środowisko

Etap wojewódzki konkursu

Na etapie wojewódzkim konkursu uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi całość treści Podstawy programowej na III etapie edukacyjnym, a więc będzie on obejmował zakres wiadomości i umiejętności etapu szkolnego oraz potencjał naturalny, ludnościowy i gospodarczy Polski.

1. Polska w Europie
  - położenie Polski – korzyści i zagrożenia
  - sąsiedzi Polski
2. Środowisko przyrodnicze Polski
  - dzieje geologiczne obszaru Polski

- ukształtowanie powierzchni Polski
  - cechy klimatu Polski
  - Morze Bałtyckie śródlądowym morzem Europy
  - wody powierzchniowe Polski
  - formy ochrony przyrody na terenie Polski
3. Ludność i procesy osadnicze Polski
    - zmiany liczby ludności po II wojnie światowej
    - rozmieszczenie ludności
    - struktura płci i wieku ludności
    - struktura zawodowa i bezrobocie
    - migracje wewnętrzne i zewnętrzne
    - struktura narodowościowa, grupy etniczne
    - procesy urbanizacyjne
  4. Problemy gospodarcze Polski
    - funkcje i podział przemysłu
    - czynniki lokalizacji przemysłu
    - wykorzystanie energii elektrycznej
    - obszary koncentracji przemysłu
    - warunki rozwoju rolnictwa
    - produkcja roślinna i zwierzęca
    - wykorzystanie użytków rolnych
    - rodzaje transportu i jego znaczenie
    - walory turystyczne Polski, regiony turystyczne
  5. Polska w świecie
    - miejsce Polski w gospodarce światowej
    - inwestycje zagraniczne w Polsce.

IV. Literatura dla ucznia i inne źródła informacji

1. Podręczniki do geografii dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego przeznaczone do kształcenia ogólnego, uwzględniające podstawę programową kształcenia ogólnego w szkole podstawowej.
2. Gimnazjalny atlas geograficzny.
3. Aktualne dane statystyczne wynikające z programu nauczania w gimnazjum (możliwie z podaniem źródła informacji).
4. Jan Flis „Słownik Szkolny” – terminy geograficzne: - WSiP. 2008. Warszawa.

V. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu geograficznego

1. Do konkursu geograficznego może przystąpić uczeń posiadający aktualną legitymację szkolną.
2. Na konkursie uczniowie korzystają wyłącznie z przyborów do pisania; pióra lub długopisu oraz linijki lub ekierki.
3. Podczas konkursu nie wolno używać żadnych urządzeń telekomunikacyjnych, kalkulatora, korektora i żadnych pomocy dydaktycznych.
4. Za korzystanie z niedozwolonych pomocy, złamanie punktu regulaminu nastąpi dyskwalifikacja uczestnika konkursu.

HISTORIA

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z historii dla uczniów dotychczasowych gimnazjów

1. Etap szkolny konkursu z historii rozpoczyna się 14 listopada 2018 r. o godzinie 10.00 i trwa 60 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.
2. Etap wojewódzki konkursu z historii rozpoczyna się 22 lutego 2019 r. o godzinie 12.00 i trwa 90 minut. Przeprowadzony zostanie w Elblągu, Ełku i Olsztynie. Ma formę pisemną.

Program merytoryczny konkursu z historii dla uczniów dotychczasowych gimnazjów

I. Cele konkursu

1. Rozwijanie, rozbudzanie zainteresowań i uzdolnień historycznych uczniów.
2. Wdrażanie uczniów do samokształcenia.
3. Popularyzacja historii wśród uczniów gimnazjów.
4. Promowanie uczniów szczególnie zainteresowanych historią.
5. Wspieranie szkół i nauczycieli w obszarze pracy z uczniem szczególnie uzdolnionym.

II. Wymagania i zakres merytoryczny konkursu

Uczestnicy konkursu powinni wykazać się wiadomościami i umiejętnościami obejmującymi:

1. wymagania z podstawy programowej kształcenia ogólnego przedmiotu historia dla III etapu edukacyjnego, wymagania ogólne oraz wymagania szczegółowe, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977 z późn. zm.)
2. treści poszerzające zakres podstawy programowej: a) pogłębiona znajomość osiągnięć cywilizacyjnych poszczególnych epok historycznych oraz węzłowych zagadnień z historii politycznej i społeczno-gospodarczej; b) historia Warmii i Mazur.

III. Literatura polecana dla ucznia i inne źródła informacji

1. Podręczniki do historii dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego przeznaczone do kształcenia ogólnego, uwzględniające podstawę programową kształcenia ogólnego w szkole podstawowej określoną Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. 2012 r. poz. 977 z późn. zm.).
2. Encyklopedie szkolne i słowniki z zakresu historii, np.: J. Pilikowski, *Słownik szkolny. Historia Polski*, Kraków 2006; *Słownik. Historia. Pojęcia, definicje, mapy, wykresy, fakty, daty, biografie*, Kraków 2004; *Encyklopedia Szkolna WSiP. Historia*, Warszawa 2004; J. Pilikowski, *Szkolny słownik historii Polski*, Kraków 2001; J. Pilikowski, *Szkolny słownik historyczny*, Kraków 2001; J. Pilikowski, *Historia: dla gimnazjum i szkoły średniej: vademecum*, Kraków 2000 oraz inna literatura popularnonaukowa i naukowa z zakresu historii.
3. *Dziedzictwo ziem pruskich. Dzieje i kultura Warmii i Mazur*, red. I. Lewandowska, Olsztyn 2012, rozdziały II-V.
4. Atlasy historyczne i materiały wizualne z zakresu osiągnięć cywilizacyjnych.

IV. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu z historii

1. Na konkursie uczniowie korzystają wyłącznie z przyborów do pisania: pióra lub długopisu.
2. Podczas konkursu nie wolno posiadać urządzeń telekomunikacyjnych i korzystać z jakichkolwiek materiałów i pomocy naukowych.
3. Praca ucznia musi być samodzielna, oparta o jego własne wiadomości i umiejętności.
4. Nieprzestrzeganie powyższych informacji dotyczących przebiegu konkursu jest podstawą do dyskwalifikacji ucznia i wyklucza go z dalszego udziału w konkursie.
5. Każdy uczestnik, który weźmie udział w etapie wojewódzkim konkursu, powinien posiadać przy sobie aktualną legitymację szkolną umożliwiającą identyfikację ucznia.

BIOLOGIA

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z biologii dla uczniów dotychczasowego gimnazjum

1. Etap szkolny konkursu z biologii rozpoczyna się 23 listopada 2018 r. o godzinie 10.00 i trwa 60 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00. Zawiera zadania zamknięte i otwarte.
2. Etap wojewódzki konkursu z biologii rozpocznie się 8 lutego 2019 r. o godzinie 10.00 i trwa 90 minut. Przeprowadzany będzie w Elblągu, Ełku i Olsztynie. Zawiera zadania otwarte i zamknięte. Ma formę pisemną.

Program merytoryczny konkursu z biologii dla uczniów dotychczasowego gimnazjum

I. Cele konkursu

1. Kształcenie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy z biologii.
2. Rozwijanie ciekawości poznawczej i zainteresowań przyrodniczych.
3. Wdrażanie uczniów do biegłego posługiwania się wiedzą biologiczną w rozwiązywaniu zadań problemowych.
4. Kształcenie umiejętności krytycznego myślenia oraz wykorzystania wiedzy biologicznej w praktyce.
5. Rozbudzanie motywacji uczniów do dalszego kształcenia się w dziedzinie nauk przyrodniczych i medycznych.
6. Wspieranie uzdolnień uczniów.

II. Wymagania konkursu

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w Celach kształcenia – Wymaganiach ogólnych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu biologia na III etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977).

Ponadto uczeń powinien posiadać umiejętności w zakresie:

- poprzedniego etapu edukacyjnego - treści biologiczne z przedmiotu przyroda;
- integracji treści biologicznych i ekologicznych;
- odczytywania i interpretacji informacji przedstawionych w różnych formach;
- prowadzenia rozumowań, ustalania kolejności czynności prowadzących do rozwiązania problemu, podawania argumentów uzasadniających poprawność rozumowania;
- stosowania języka nauki do opisu rozumowania oraz stosowania procedur badawczych;

- twórczego rozwiązywania problemów.

III. Zakres merytoryczny konkursu

Uczestnicy konkursu powinni, na poszczególnych etapach, wykazać się wiadomościami i umiejętnościami obejmującymi wskazane treści Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu biologia na III etapie edukacyjnym oraz treści, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977) oraz wskazanymi wiadomościami i umiejętnościami poszerzającymi treści podstawy programowej, jak również dostrzeganiem i rozumieniem powiązań przyrodniczych, zastosowanie tych zależności do rozwiązywania problemów.

Etap szkolny konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi wybrane treści podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu biologia na III etapie edukacyjnym oraz treści biologiczne z przedmiotu przyroda.

Na etapie szkolnym obowiązują zawarte w podstawie programowej:

- wymagania ogólne,
- wymagania szczegółowe (treści nauczania) zawarte w punktach:
  1. Związki chemiczne budujące organizmy oraz pozyskiwanie i wykorzystanie energii.
  2. Budowa i funkcjonowanie komórki.
  3. Systematyka – zasady klasyfikacji, sposoby identyfikacji i przegląd różnorodności organizmów,
  4. Budowa i funkcjonowanie organizmu roślinnego na przykładzie rośliny okrytonasiennej.
  5. Budowa i funkcjonowanie organizmu człowieka.
  6. Stan zdrowia i choroby.
  7. Ekologia.
  8. Genetyka.
- Zalecane doświadczenia i obserwacje
- Wykorzystanie wiedzy biologicznej do rozwiązywania zadań problemowych.

Poszerzenie treści podstawy programowej na etapie szkolnym obejmuje następujące zagadnienia:

- rozpoznawanie pospolitych gatunków drzew i krzewów krajowych i aklimatyzowanych na podstawie opisu, ilustracji lub fotografii wg wykazu:
cis pospolity, miłorząb dwukłapowy, daglezwia zielona (jedlica zielona), jodła pospolita, świerk pospolity, modrzew europejski, sosna zwyczajna, sosna górská (kosodrzewina), sosna limba, sosna wejmutka, jałowiec pospolity, topola biała (białodrzew), topola osika, wierzba biała, wierzba iwa, wierzba purpurowa, grab zwyczajny, leszczyna pospolita, brzoza brodawkowata, olsza czarna, olsza szara, buk zwyczajny, dąb bezszypułkowy, dąb szypułkowy, wiąz szypułkowy, morwa biała, berberys zwyczajny, porzecznka czarna, jabłoń dzika, jarzab pospolity, głóg dwuszyjkowy, głóg jednoszyjkowy, malina właściwa, jeżyna fałdowana, róża dzika, czeremcha zwyczajna, śliwa tarnina, robinia akacja (grochodrzew), trzmielina brodawkowata, klon jawor, klon polny, klon zwyczajny, klon jesionolistny, kasztanowiec zwyczajny, krusznina pospolita, lipa drobnolistna, wawrzynek wilczyłyko, rokitnik zwyczajny, bluszcz pospolity, dereń świdwa, jesion wyniosły, ligustr pospolity, lilak pospolity, forsycja zwisła, bez czarna, kalina koralowa, śnieguliczka biała, wiciokrzew pomorski.

Etap wojewódzki konkursu

Na etapie wojewódzkim konkursu uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi całość treści podstawy programowej na III etapie edukacyjnym czyli zakresem

wiedzy i umiejętności z etapu szkolnego poszerzonym o wymagania szczegółowe zawarte w punktach:

1. Globalne i lokalne problemy środowiska.
2. Ewolucja życia.

Poszerzenie treści podstawy programowej na etapie wojewódzkim obejmuje następujące zagadnienia:

- cykle rozwojowe mszaków, paprotników, nagonasiennych i okrytonasiennych,
- enzymy trawienne, ich rola i miejsca działania,
- krzyżówki genetyczne jednogenowe,
- formy ochrony przyrody w Polsce – rola, cel i charakterystyka poszczególnych form (strony internetowe Ministerstwa Środowiska)
- polskie parki narodowe - nazwy, określanie położenia i roli poszczególnych parków w zakresie ochrony przyrody,
- regulacja hormonalna funkcjonowania organizmu człowieka,
- przystosowanie organizmów do życia w różnych warunkach biotopu,
- cechy populacji i ich badanie,
- identyfikacja wszystkich struktur komórki eukariotycznej i ich funkcji (wg. Biologia; Solomon, Berg, Martin),
- identyfikowanie wybranych pospolitych i chronionych gatunków zwierząt, roślin i grzybów na podstawie opisu, ilustracji lub fotografii (z listy, która zostanie udostępniona na Platformie i stronie internetowej W-MODN w Elblągu <http://www.wmodn.elblag.pl/> najpóźniej po ogłoszeniu listy uczestników etapu wojewódzkiego).

IV. Literatura dla ucznia i inne źródła informacji

1. Podręczniki do biologii zamieszczone w wykazie do użytku szkolnego dla III etapu edukacyjnego, zeszyty ćwiczeń oraz atlasy do biologii (kl. I-III) uwzględniające podstawę programową określoną w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977).
2. Płyty CD dla ucznia i nauczyciela skorelowane z podręcznikami do biologii w gimnazjum.
3. *Encyklopedia szkolna. Biologia*; wyd. WSiP; Warszawa 2005.
4. *Słownik szkolny. Biologia* - Robert Hine; wyd. Eremis; Warszawa 2002
5. *Przewodnik do oznaczania drzew i krzewów krajowych i aklimatyzowanych*; Jakub Mowszowicz; WSiP.
6. *WIELKA ENCYKLOPEDIA DRZEWA KRZEWY*; red. J. H. Reichhild i G. Steinbach; wyd. Muza SA; Warszawa 2004, Wydanie III.
7. *Biologia*, Solomon, Berg, Martin; MULTICO Oficyna Wydawnicza; W-wa 2007
8. Popularne encyklopedie, przewodniki i klucze do oznaczania gatunków.
9. <https://www.mos.gov.pl/srodowisko/przyroda/formy-ochrony-przyrody/> .
10. <http://www.parkinarodowe.edu.pl/> .
11. http://www.drzewapolski.pl/Drzewa/atlas_drzew.html .

V. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu biologicznego

1. Na konkursie biologicznym uczniowie korzystają wyłącznie z przyborów do pisania: pióra lub długopisu piszącego na **niebiesko**.
2. Podczas konkursu nie wolno używać żadnych urządzeń telekomunikacyjnych.
3. W przypadku stwierdzenia przez komisję naruszenia przez ucznia zasad regulaminu konkursu przewodniczący przerywa jego pracę i nakazuje opuszczenie sali, co odnotowuje w protokole przebiegu konkursu.

CHEMIA

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z chemii dla uczniów dotychczasowego gimnazjum

1. Etap szkolny konkursu z chemii rozpoczyna się 22 listopada 2018 r. o godzinie 11.30 i trwa 60 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zawierające zadania zamknięte i otwarte zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 9.30.
2. Etap wojewódzki konkursu z chemii rozpoczyna się 20 lutego 2019 r. o godzinie 12.00 i trwa 90 minut. Przeprowadzany będzie w Elblągu, Ełku i Olsztynie. Ma formę pisemną. Arkusz konkursowy będzie zawierał zadania zamknięte i otwarte.

Program merytoryczny konkursu z chemii dla uczniów dotychczasowego gimnazjum

I. Cele konkursu

1. Rozwijanie, rozbudzanie zainteresowań i uzdolnień chemicznych oraz motywowanie do uczenia się uczniów klas I-III gimnazjów.
2. Popularyzacja wiedzy przyrodniczej wśród uczniów szkół gimnazjów.
3. Promowanie uczniów szczególnie zainteresowanych chemią.

II. Wymagania konkursu

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w celach kształcenia – wymaganiach ogólnych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu chemia na III etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977).

III. Zakres merytoryczny konkursu

Zakres konkursu jest zgodny z Podstawą programową kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu chemia na III etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977) oraz wskazanymi wiadomościami i umiejętnościami poszerzającymi treści podstawy programowej.

Na **etap szkolny** wymagane treści nauczania w zakresie działów: Substancje i ich właściwości; Wewnętrzna budowa materii; Reakcje chemiczne; Powietrze i inne gazy; Woda i roztwory wodne; Kwasy, zasady; Sole. W ramach tych działów obowiązują również wszystkie zalecane doświadczenia w ramach podstawy programowej.

Na **etap wojewódzki** wymagane są wszystkie treści obowiązujące na etap szkolny, treści z chemii organicznej w zakresie podstawy programowej dla gimnazjum oraz wskazane

wiadomościami i umiejętnościami poszerzające treści podstawy programowej. W ramach wskazanych treści z podstawy programowej obowiązują również wszystkie zalecane doświadczenia.

Poszerzenie treści podstawy programowej na etapie wojewódzkim obejmuje następujące zagadnienia:

- opisuje różnice między mieszaniną a związkiem chemicznym lub pierwiastkiem;
- rozpoznaje znaki ostrzegawcze (piktogramy) stosowane przy oznakowaniu substancji niebezpiecznych; wymienia podstawowe zasady bezpiecznej pracy z odczynnikami chemicznymi;
- stosuje pojęcie elektroujemności do określania rodzaju wiązań (kwalencyjne, jonowe) w podanych substancjach;
- definiuje pojęcia: reakcje egzotermiczne i reakcje endotermiczne; podaje przykłady takich reakcji;
- wskazuje wpływ katalizatora na przebieg reakcji chemicznej; na podstawie równania reakcji lub opisu jej przebiegu odróżnia reagenty (substraty i produkty) od katalizatora;
- pisze równania reakcji otrzymywania tlenku węgla (IV) (np. rozkład węglanów, reakcja węglanu wapnia z kwasem solnym);
- projektuje i przeprowadza doświadczenia, w wyniku których można otrzymać wodorotlenek trudno rozpuszczalny w wodzie (np. $\text{Cu}(\text{OH})_2$);
- definiuje pojęcia: elektrolit i nieelektrolit; zapisuje równania dysocjacji elektrolitycznej kwasów (w formie stopniowej dla H_2S , H_2CO_3);
- wymienia naturalne źródła węglowodorów;
- wymienia nazwy produktów destylacji ropy naftowej, wskazuje ich zastosowania.

IV. Literatura dla ucznia i inne źródła informacji

- 1) *Podstawa programowa wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół*, MEN, wyd. FHU MIŁA, Warszawa 2009,
- 2) Podręczniki do chemii dla uczniów szkół gimnazjalnych dopuszczone do użytku szkolnego przez MEN i wpisane do wykazu podręczników.
- 3) Podręczniki do chemii dla uczniów szkół podstawowych dopuszczone do użytku szkolnego przez MEN i wpisane do wykazu podręczników.
- 4) M. Koszmider, G. Kozanecka: *Zielone zadania. Ochrona środowiska w zadaniach*, WSiP, Warszawa 1997.
- 5) A. Rygielska: *Zadania dla uczestników konkursów chemicznych*, Oficyna Wydawnicza Krzysztof Pazdro, Warszawa 1995.
- 6) K. M. Pazdro, M. Koszmider: *ABC chemii. Zbiór zadań dla gimnazjalistów*, Oficyna Wydawnicza Krzysztof Pazdro, Warszawa 2010.
- 7) Z. Głowacki: *Konkursy chemiczne w gimnazjum*, Oficyna Wydawnicza „Tutor”, Toruń 2010.
- 8) M. Andersz i inni: *Zadania z konkursów chemicznych dla gimnazjalistów*, Oficyna Wydawnicza „Tutor”, Toruń 2006.
- 9) J. Głowacki, T. Szrama: *Zbiór zadań z chemii 1-3*, WSiP, Warszawa 2003.
- 10) T. Kulawik, M. Litwin, S. Styka-Wlazło: *Zbiór dla gimnazjum. Chemia w zadaniach i przykładach*. Nowa Era, Warszawa 2008.
- 11) T. Kulawik, M. Litwin, S. Styka-Wlazło: *Chemia w zadaniach i przykładach*. Nowa Era, Warszawa 2010.
- 12) M. Czaja, B. Karawajczyk, M. Kwiatkowski: *Chemia. Zbiór zadań dla gimnazjum*, Wyd. Ped. OPERON, Gdynia 2009.
- 13) I. Jedynak: *Doświadczenia chemiczne dla gimnazjalisty*, MAC Edukacja, Kielce 2001,

- 14) H. Gulińska: *Ciekawe eksperymenty chemiczne*, WSiP, Warszawa 2010.
- 15) A. Kazubski, D. Panek, Ł. Sporny: *Doświadczenia w małej skali. Poradnik dla nauczyciela*, WSiP, Warszawa 2010.
- 16) W. Tejchman: *Zbiór prostych zadań z chemii dla uczniów gimnazjum*, ZamKor, Kraków 2010.
- 17) Z. Głowacki: *Magiczna chemia. Zagadnienia z chemii nie tylko dla olimpijczyków, gimnazjalistów i licealistów*. Oficyna Wydawnicza „Tutor”, Toruń 2012.

V. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu z chemii.

1. Na konkursie z chemii uczniowie posiadają aktualną legitymację szkolną.
2. Na konkursie uczniowie korzystają wyłącznie z przyborów do pisania: pióra lub długopisu oraz ołówek – przeznaczonego jedynie do rysowania, gumki, linijki.
3. Uczniowie mogą korzystać z prostych kalkulatorów na etapie szkolnym i wojewódzkim.
4. Podczas konkursu nie wolno używać żadnych urządzeń telekomunikacyjnych.
5. W przypadku udowodnienia uczniowi, że korzysta z innych pomocy niż przewiduje regulamin konkursu, uczeń zostanie zdyskwalifikowany.

FIZYKA

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z fizyki dla uczniów dotychczasowego gimnazjum

1. Etap szkolny konkursu z fizyki rozpoczyna się 20 listopada 2018 r. o godzinie 10.00 i trwa 60 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.
2. Etap wojewódzki konkursu z fizyki rozpoczyna się 13 lutego 2019 r. o godzinie 10.00 i trwa 90 minut. Przeprowadzany będzie w Elblągu, Ełku i Olsztynie. Ma formę pisemną.

Program merytoryczny konkursu z fizyki dla uczniów dotychczasowego gimnazjum

I. Cele konkursu

1. Celem konkursu jest rozwijanie zainteresowań i motywowanie uczniów do uczenia się oraz wspieranie uzdolnień uczniów.
2. Kształcenie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy z fizyki.
3. Rozwijanie ciekawości poznawczej.
4. Wdrażanie uczniów do biegłego posługiwania się wiedzą fizyczną w rozwiązywaniu zadań problemowych.
5. Kształcenie umiejętności krytycznego myślenia oraz wykorzystania wiedzy fizycznej w praktyce.
6. Rozbudzanie motywacji uczniów do dalszego uczenia się fizyki i innych przedmiotów przyrodniczych.

II. Wymagania konkursu

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w Celach kształcenia – wymaganiach ogólnych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu fizyka na III etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977).

III. Zakres merytoryczny konkursu

Uczestnicy konkursu powinni, na poszczególnych etapach, wykazać się wiadomościami i umiejętnościami obejmującymi wskazane treści Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu fizyka na III etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977) jak również dostrzeganiem i rozumieniem powiązań fizycznych, zastosowanie tych zależności do rozwiązywania problemów.

Etap szkolny konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi wybrane treści podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu fizyka na III etapie edukacyjnym. Zakres merytoryczny dotyczy treści nauczania następujących działów tematycznych podstawy programowej:

Podczas etapu szkolnego konkursu obowiązują treści z następujących działów podstawy programowej:

- ruch prostoliniowy i siły,
- energia,
- właściwości materii,
- elektryczność (tylko treści z elektrostatyki).

Oprócz wymagań szczegółowych zawartych w tych działach obowiązują wymagania przekrojowe i wymagania doświadczalne dotyczące tych zagadnień.

Etap wojewódzki konkursu

Na etapie wojewódzkim konkursu uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi całość treści podstawy programowej na III etapie edukacyjnym.

IV. Literatura dla ucznia i inne źródła informacji

1. Podręczniki (różnych wydawnictw) do nauczania fizyki, zeszyty ćwiczeń oraz różnorodne materiały multimedialne dotyczące nauczania fizyki w gimnazjum.
2. Blokesz A., Sagnowska B.: Fizyka Szybkie i niezawodne przygotowanie do egzaminu gimnazjalnego, ZamKor, Kraków 2011.
3. Braun M., Francuz-Ornat G., Kulawik J., Kuźniak E., Nowotny-Różańska M.: Zbiór zadań z fizyki dla gimnazjum, Nowa Era, Warszawa 2011.
4. Chełmińska I., Grzybowski R.: Fizyka i astronomia Vademecum. Egzamin gimnazjalny 2010, Wydawnictwo OPERON, Gdynia 2008.
5. Egzamin gimnazjalny. Testy z przedmiotów matematyczno-przyrodniczych 2009, Wydawnictwo OPERON, Gdynia 2008.
6. Egzamin gimnazjalny 2010. Testy z przedmiotów matematyczno-przyrodniczych 2010, Wydawnictwo OPERON, Gdynia 2009.
7. Egzamin gimnazjalny 2011. Testy z przedmiotów matematyczno-przyrodniczych 2011, Wydawnictwo OPERON, Gdynia 2010.
8. Gołębiewski K., Trawiński R. S.: Konkursy fizyczne dla gimnazjalistów. Wyd. Aksjomat, Toruń 2008.
9. Kulpa W., Trzeciak A.: Zadania i projekty badawcze z fizyki dla gimnazjum. Wyd. ŻAK Wydawnictwo Edukacyjne.
10. Kwiatek W., Wroński I.: Zbiór zadań wielopoziomowych z fizyki dla gimnazjum, ZamKor, Kraków 2009.
11. Niemiec J., Wójcicka J., Praca z uczniem zdolnym. Zeszyt nr 6 - biblioteka nauczyciela fizyki, wyd. ZamKor
12. Noweta A.W., Stelmasiak A.M., Swiryd J., Łęgocka G.: Fizyka wokół nas cz. I, II i III. Zbiór zadań dla gimnazjum. Wyd. Edukacyjne RES POLONA

13. Subieta R.: Zbiór zadań z fizyki dla gimnazjum. WSiP

Zawartość przedstawionych wyżej pozycji należy traktować selektywnie ograniczając się do treści umieszczonych w podstawie programowej.

V. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu fizycznego

1. Na konkursie fizycznym uczniowie korzystają wyłącznie z przyborów do pisania: pióra lub długopisu oraz ołówka – przeznaczonego jedynie do rysowania, gumki, linijki.
2. Uczniowie mogą korzystać z prostych kalkulatorów.
3. Podczas konkursu nie wolno używać żadnych urządzeń telekomunikacyjnych.
4. W przypadku stwierdzenia przez komisję naruszenia przez ucznia zasad regulaminu konkursu przewodniczący przerywa jego pracę i nakazuje opuszczenie sali, co odnotowuje w protokole przebiegu konkursu.

MATEMATYKA

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z matematyki dla uczniów dotychczasowego gimnazjum

1. Etap szkolny konkursu z matematyki rozpoczyna się 16 listopada 2018 r. o godzinie 10.00 i trwa 90 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.
2. Etap wojewódzki konkursu z matematyki rozpoczyna się 15 lutego 2019 r. o godzinie 12.00 i trwa 90 minut. Przeprowadzany będzie w Elblągu, Ełku i Olsztynie. Ma formę pisemną.

Program merytoryczny konkursu z matematyki dla uczniów dotychczasowego gimnazjum

I. Cele konkursu

1. Kształcenie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy z matematyki.
2. Rozwijanie ciekawości poznawczej, wyobraźni matematycznej, myślenia abstrakcyjnego i rozumowania matematycznego.
3. Wdrażanie uczniów do biegłego posługiwania się wiedzą matematyczną w rozwiązywaniu zadań problemowych.
4. Kształcenie umiejętności krytycznego myślenia oraz wykorzystania wiedzy matematycznej w praktyce.
5. Rozbudzanie motywacji uczniów do dalszego uczenia się matematyki i innych przedmiotów ścisłych.

II. Wymagania konkursu

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w Celach kształcenia – wymaganiach ogólnych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu matematyka na III etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977).

Ponadto uczeń powinien posiadać umiejętności w zakresie:

- integracji treści matematycznych zawartych w podstawie programowej III etapu edukacyjnego;
- biegłego wykonywania działań na liczbach naturalnych, całkowitych i ułamkach;
- odczytywania i interpretacji informacji przedstawionych w różnych formach;
- prowadzenia rozumowań, ustalania kolejności czynności prowadzących do rozwiązania problemu, podawania argumentów uzasadniających poprawność rozumowania;

- stosowania języka matematycznego do opisu rozumowania i uzyskanych wyników;
- dobierania modelu matematycznego do danej sytuacji problemowej;
- twórczego rozwiązywania problemów, w szczególności stosowania posiadanej wiedzy matematycznej w sytuacjach praktycznych;

III. Zakres merytoryczny konkursu

Uczestnicy konkursu powinni, na poszczególnych etapach, wykazać się wiadomościami i umiejętnościami obejmującymi wskazane treści Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu matematyka na III etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977) oraz wskazanymi wiadomościami i umiejętnościami poszerzającymi treści podstawy programowej, jak również dostrzeganiem i rozumieniem powiązań matematycznych, zastosowanie tych zależności do rozwiązywania problemów.

Etap szkolny konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi wybrane treści podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu matematyka na III etapie edukacyjnym. Zakres merytoryczny dotyczy treści nauczania następujących działów tematycznych podstawy programowej:

- Liczby wymierne, działania na ułamkach, zamiana ułamków na liczby dziesiętne okresowe, oraz zamiana ułamków okresowych na ułamki zwykłe, podzielność liczb. Liczby rzymskie
- Potęgi, wzory na iloczyn potęg o jednakowych podstawach i jednakowych wykładnikach. Potęgi o wykładnikach ujemnych.
- Pierwiastki drugiego i trzeciego stopnia, działania na pierwiastkach
- Procenty, zadania praktyczne związane z procentami
- Wyrażenia algebraiczne, działania na wyrażeniach algebraicznych, wyznaczanie wskazanych wielkości w wyrażeniach algebraicznych.
- Równania, rozwiązywanie równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą, rozwiązywanie układów dwóch równań z dwiema niewiadomymi, równania o rozwiązaniach całkowitych. Zadania tekstowe prowadzące do równań.
- Wykresy funkcji, odczytywanie wartości z wykresów funkcji, interpretacja zjawisk opisanych przy pomocy wykresu funkcji.
- Figury płaskie, wielokąty, okręgi, wycinek koła, kąty środkowe i wpisane, okręgi wpisane i opisane na trójkącie i czworokącie, symetria osiowa i środkowa, wielokąty foremne, pola figur, twierdzenie Pitagorasa.
- Statystyka opisowa i wprowadzenie do rachunku prawdopodobieństwa.

Etap wojewódzki konkursu

Na etapie wojewódzkim konkursu uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi całość treści podstawy programowej na III etapie edukacyjnym.

Bryły, graniastosłup, ostrosłup, kula, walec, stożek, objętości i pola powierzchni brył.

Poszerzenie treści podstawy programowej na etapie wojewódzkim obejmuje następujące zagadnienia:

- Proste układy trzech równań z trzema niewiadomymi.
- Potęgi o wykładnikach wymiernych.

IV. Literatura dla ucznia i inne źródła informacji

1. Podręczniki do matematyki dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego przeznaczone do kształcenia ogólnego, uwzględniające podstawę programową kształcenia ogólnego gimnazjum.
2. Matematyka dla gimnazjalistów. Zbiór zadań, N. Dróbka, K. Szymański, Wyd. Nowik, 2015
3. Olimpiady matematyczne w gimnazjum i liceum, W. Bednarek, Wyd. Nowik, 2014
4. Konkursy matematyczne dla uczniów gimnazjum, St. Zieleń, Wyd. Nowik, 2012
5. Jak rozwiązywać zadania tekstowe z matematyki. Poradnik dla uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum, D. Kotyra, A. Sivošová, Wyd. Nowik, 2016
6. Jak rozwiązywać zadania z ułamkami. Poradnik dla uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum, D. Kotyra, A. Sivošová, Wyd. Nowik, 2013
7. Na olimpijskim szlaku. Zadania z kółek matematycznych w szkołach podstawowych i gimnazjum, H. Pawłowski, Oficyna Wydawnicza Tutor, 2006
8. Odłotowa matematyka. Zadania dla najmłodszych olimpijczyków uczniów szkół podstawowych i gimnazjalistów, H. Pawłowski, W. Tomalczyk, Oficyna Wydawnicza Tutor, 2010
9. Matematyka w gimnazjum. Zbiór zadań konkursowych, J. Janowicz, GWO, 2009
10. Zadania z poprzednich edycji konkursów <http://wmii.uwm.edu.pl/konkursko/zadania.html>

V. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu matematycznego

1. Na konkursie matematycznym uczniowie korzystają wyłącznie z przyborów do pisania i rysowania: pióra lub długopisu, ołówek – przeznaczonego jedynie do rysowania, gumki, linijki, ekierki, kątomierza i cyrkla.
2. Podczas konkursu nie wolno używać kalkulatorów oraz żadnych urządzeń telekomunikacyjnych, nie wolno korzystać z tablic matematycznych.

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z wiedzy o społeczeństwie dla uczniów dotychczasowego gimnazjum

1. Etap szkolny konkursu wiedzy o społeczeństwie rozpoczyna się 26 listopada 2018 r. o godzinie 10.00 i trwa 60 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.
2. Etap wojewódzki konkursu wiedzy o społeczeństwie rozpoczyna się 18 lutego 2019 r. o godzinie 11.00 i trwa 90 minut. Przeprowadzany będzie w Elblągu, Ełku i Olsztynie. Ma formę pisemną.

Program merytoryczny konkursu z wiedzy o społeczeństwie dla uczniów dotychczasowego gimnazjum

I. Cele konkursu

1. Rozwijanie, rozbudzanie zainteresowań i uzdolnień uczniów.
2. Wdrażanie uczniów do samokształcenia.
3. Upowszechnianie wśród uczniów gimnazjów wiedzy i umiejętności pozwalających aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym i publicznym.
4. Pogłębianie i rozwijanie poszanowania dla wartości (np. demokracji, patriotyzmu, tolerancji) niezbędnych do określenia własnego miejsca w świecie.
5. Przygotowanie do uczestnictwa w gospodarce wolnorynkowej, np. do planowania własnej kariery zawodowej i gospodarowania posiadanymi środkami.
6. Wspieranie szkół i nauczycieli w obszarze pracy z uczniem szczególnie uzdolnionym.

II. Wymagania konkursu

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w Celach kształcenia – wymaganiach ogólnych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu wiedza o społeczeństwie na III etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977).

Ponadto uczeń powinien posiadać umiejętności w zakresie:

- integracji treści zawartych w podstawie programowej przedmiotu wiedza o społeczeństwie III etapu edukacyjnego;
- odczytywania i interpretacji informacji przedstawionych w różnych formach;
- podawania argumentów uzasadniających poprawność rozumowania;
- stosowania poprawnych zapisów imion, nazwisk, nazw geograficznych, stanowisk i dokumentów, pełnych nazw i skrótów nazw organizacji oraz instytucji;
- twórczego rozwiązywania problemów, w szczególności stosowania posiadanej wiedzy w sytuacjach praktycznych.

III. Zakres merytoryczny konkursu

Uczestnicy konkursu powinni, na poszczególnych etapach, wykazać się wiadomościami i umiejętnościami obejmującymi wskazane treści Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu wiedza o społeczeństwie na III etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977) oraz wskazanymi wiadomościami i umiejętnościami poszerzającymi treści podstawy programowej.

Etap szkolny konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi wybrane treści podstawy programowej kształcenia ogólnego w części dotyczącej przedmiotu wiedza o społeczeństwie na III etapie edukacyjnym.

Zakres merytoryczny dotyczy treści nauczania następujących działów tematycznych podstawy programowej:

1. Życie społeczne.
2. Współczesne społeczeństwo polskie.
3. Być obywatelem.
4. Udział obywateli w życiu publicznym.
5. Środki masowego przekazu.
6. Wyborcy i wybory.
7. Naród i mniejszości narodowe.
8. Patriotyzm dzisiaj.
9. Państwo i władza demokratyczna.
10. Rzeczpospolita jako demokracja konstytucyjna.
11. System wyborczy i partyjny.
12. Władza ustawodawcza w Polsce.
13. Władza wykonawcza.
14. Władza sądowa.
15. Samorządy i ich znaczenie.
16. Gmina jako wspólnota mieszkańców.

17. Samorząd powiatowy i wojewódzki.
18. Relacje Polski z innymi państwami.
19. Integracja europejska.
20. Polska w Unii Europejskiej.
21. Współpraca i konflikty międzynarodowe.
22. Problemy współczesnego świata.

Poszerzenie treści podstawy programowej na etapie szkolnym obejmuje następujące zagadnienia:

- polscy prezydenci ,
- podstawowe prawa i wolności człowieka oraz wyjaśnienie, co oznacza, że są powszechne, przyrodzone i niezbywalne ,
- zadania Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka ,
- aktualne wydarzenia w Polsce i na świecie,
- najważniejsi współcześni politycy w Polsce i na świecie.

Etap wojewódzki konkursu

Na etapie wojewódzkim konkursu uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi całość treści podstawy programowej przedmiotu wiedza o społeczeństwie na III etapie edukacyjnym.

Uczestników etapu wojewódzkiego obowiązują treści kształcenia z etapu szkolnego, a ponadto:

1. Praca i przedsiębiorczość.
2. Gospodarka rynkowa.
3. Gospodarstwo domowe.
4. Pieniądz i banki.
5. Gospodarka w skali państwa.
6. Przedsiębiorstwo i działalność gospodarcza.
7. Wybór szkoły i zawodu.
8. Etyka w życiu gospodarczym.

Poszerzenie treści podstawy programowej na etapie wojewódzkim obejmuje następujące zagadnienia:

- polscy prezydenci ,
- podstawowe prawa i wolności człowieka oraz wyjaśnienie, co oznacza, że są powszechne, przyrodzone i niezbywalne ,
- zadania Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka ,
- aktualne wydarzenia w Polsce i na świecie,
- najważniejsi współcześni politycy w Polsce i na świecie.

IV. Literatura dla ucznia i inne źródła informacji

- Podręczniki do wiedzy o społeczeństwie w gimnazjum, zgodne z podstawą programową i dopuszczone do użytku szkolnego przez MEN
- Konstytucja RP z 2.04.1997 r.
- Atlas *Wiedza o społeczeństwie*, Wyd. Nowa Era
- <http://www.senat.gov.pl>
- <http://www.sejm.gov.pl>
- <http://www.prezydent.pl>
- https://europa.eu/european-union/index_pl

V. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu z wiedzy o społeczeństwie

1. Na konkursie z wiedzy o społeczeństwie uczniowie korzystają wyłącznie z przyborów do pisania: pióra lub długopisu.
2. Podczas konkursu nie wolno posiadać urządzeń telekomunikacyjnych i korzystać z jakichkolwiek materiałów i pomocy naukowych.
3. Praca ucznia musi być samodzielna, oparta o jego własne wiadomości i umiejętności.
4. Nieprzestrzeganie powyższych informacji dotyczących przebiegu konkursu jest podstawą do dyskwalifikacji ucznia i wyklucza go z dalszego udziału w konkursie.
5. Każdy uczestnik, który weźmie udział w etapie wojewódzkim konkursu, powinien posiadać przy sobie aktualną legitymację szkolną umożliwiającą identyfikację ucznia.